

הזירה הפלסטינית: האתגר המרכזי – עצירת הגלישה למציאות של מדינה אחת

אודי דקל ונועה שוסטרמן

REUTERS – Mussa Qawasma

המלצות

- מתווה לבלימת הגלישה למציאות של מדינה אחת
- הסדרי מעבר ותחילת היפרדות ביהודה ושומרון • חיזוק הרשות • הבנות בתיווך מצרי לרגיעה ביטחונית עם חמאס תמורת הקלות בסגר • מוכנות לטרור ביהודה ושומרון ובירושלים ולמערכה צבאית בעזה

מגמות

- אתגר ליבה לביטחון הלאומי • הרשות הפלסטינית נחלשת ומאותגרת לקראת היום שאחרי עבאס • מדיניות של השגת זמן ותוך כך גלישה למציאות של מדינה אחת
- חמאס מבסס שליטה ברצועת עזה וקובע את הטון בזירה הפלסטינית

הזירה הפלסטינית היא אתגר ליבה לביטחון הלאומי של ישראל. הממשלה הנוכחית, כמו קודמתה, שואפת "להשיג זמן" ולדחות החלטות אסטרטגיות כבדות משקל בנושא הפלסטיני. לאסטרטגיה זו של ניהול סכסוך ארבע השלכות: הראשונה – פוטנציאל גובר להיחלשות המשילות והלגיטימציה של הרשות הפלסטינית, העלולה להחריף לקראת "היום שאחרי מחמוד עבאס", ובתוך כך הגברת הטרור והיעדר כתובת פלסטינית אחראית. לנוכח היעדר אופק מדיני קיימת אפשרות לשיבוש המערכת ההסדרית, התגברות התסבוכת הנובעת מערבוב בין אוכלוסייה פלסטינית ויהודית ביהודה ושומרון והגדלת שיפוע הגלישה למציאות של מדינה אחת; השנייה – חמאס ממשיך לבסס את שליטתו ברצועת עזה ובד בבד מאתגר את הרשות הפלסטינית כקובע את הטון בזירה ובחתימתו לערער את שליטתה בגדה המערבית; השלישית – האדישות היחסית במערכת הבינלאומית והאזורית לסוגיה הפלסטינית והיעדר הלחץ להתקדמות מדינית מגבירים את התסכול והייאוש בקרב התומכים בהסדרה בצד הפלסטיני ואת המוטיבציה לבחירה בדרך ה"התנגדות" – הטרור והאלימות; הרביעית – למרות התחושה הרווחת של היעדר פתרון מדיני מעשי בטווח הזמן הקרוב והבינוני, הסוגיה הפלסטינית ממשיכה לעמוד בלב השסע הפוליטי בישראל, מגבירה את המתח בין יהודים לערבים בישראל ולערבים תושבי מזרח ירושלים ועלולה לחבל ביחסים עם הממשל הדמוקרטי בארצות הברית. לפיכך יידרש קשב ביטחוני ומדיני לזירה הפלסטינית, שיעמוד במתח עם האתגרים שמציבה איראן הנמצאת בדרך לגרעין ועם האתגרים בזירה הצפונית.

* בכתיבת הפרק השתתפו גם ענת קורץ, פנינה שרביט ברוך, קובי מיכאל, עודד ערן, יוחנן צורף וחגי אטקס

האתגר המרכזי: שיקום המערכת ההסדרית ובלית המשך הגלישה למציאות של מדינה אחת. לכן נדרש לגבש אסטרטגיה עדכנית לזירה הפלסטינית, במרכזה צריכה לעמוד יוזמה מדינית, אזרחית וכלכלית של הסדרי מעבר שיחזקו את הלגיטימציה והתפקוד של הרשות הפלסטינית. במקביל נכון לבחון מענה אזרחי-כלכלי לרצועת עזה בסיוע מדינות המפרץ ומצרים, ולהתנותו בבלית ההתעצמות הצבאית של חמאס ובחיזוק הדרגתי של מעורבות הרשות הפלסטינית.

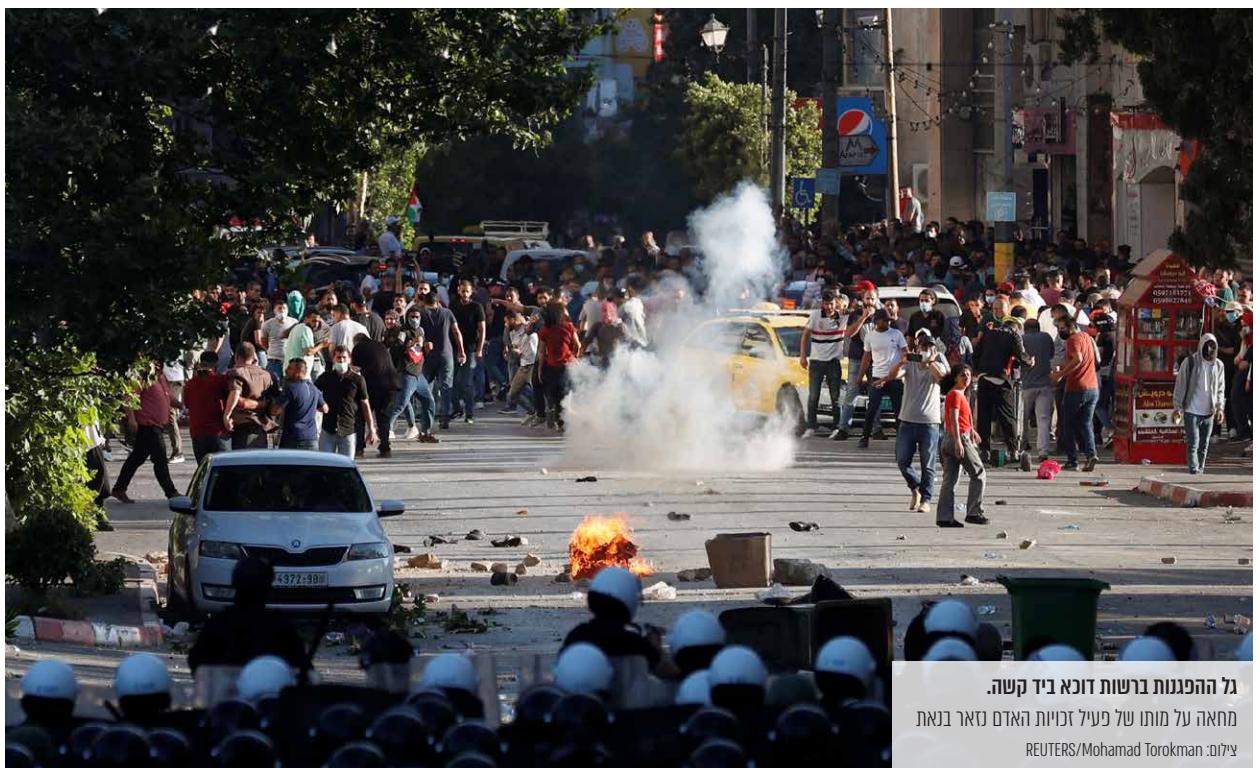
קיפאון מדיני והתפרצות אלימות וטרור

בשנת 2021 התחוללו מספר אירועים שהפנו מחדש את הזרקור לזירה הפלסטינית ואשר מבטאים התרחקות מהנתיב ההסדרי, עזו במערכת המשילות של הרשות הפלסטינית, אייציבות והגברת הטרור והאלימות.

כניסתו לתפקיד של הנשיא האמריקאי ג'ו ביידן הפיחה תקווה חדשה בקרב הנהגת הרשות הפלסטינית, התומכת במהלך מדיני עם ישראל. מבחינתה, סיום כהונת הנשיא טראמפ הסיר מסדר היום את "תוכנית המאה", וממשל ביידן דוגל בעמדות המסורתיות התומכות בפתרון שתי מדינות. בין קווי היסוד של ממשלת ישראל שכוננה במאי 2021 נמצאת שמירת הסטטוס קוו בזירה הפלסטינית, קרי דחיית התקדמות מדינית, אך גם דחיית סיפוח חד-צדדי, ולכל היותר ביצוע מהלכי פיתוח כלכלי. פערים בין ממשל ביידן לבין ממשלת ישראל נוצרו בעקבות דרישת הממשל מירושלים ואי-הסכמה של ישראל לפתיחה מחדש של הקונסוליה האמריקאית עבור הפלסטינים בירושלים (במזרח העיר או במערבה). עם זאת ובניגוד לציפיות הפלסטינים, ממשל ביידן אינו מתכוון, לפחות בשלב זה, להפעיל את כובד משקלו להנעת תהליך מדיני.

בראשית 2021 הכריז נשיא הרשות הפלסטינית מחמוד עבאס על קיום בחירות לפרלמנט הפלסטיני בחודש מאי, בהתאם למתווה שהוסכם עם חמאס. רעיון הבחירות עלה במגעים לפיוס בין פת"ח לחמאס, שהוצא בשל הבידוד שכפו עליהם ממשל טראמפ, "תוכנית המאה" ו"הסכמי אברהם". עבאס ביקש להפגין גישה חיובית כלפי ממשל ביידן ומדינות אירופה הדורשות זה מכבר קיום בחירות בשטחי הרשות הפלסטינית כתנאי להמשך תמיכתן הכלכלית. כאשר הובהר לעבאס באפריל שצפויה מפלה לתנועתו – הפת"ח, הוא ביטל את הבחירות בטענה שירושל אינה מאפשרת את קיומן במזרח ירושלים.

מהלך ביטול הבחירות הצטרף לסדרת אירועים אלימים בירושלים שדרבנו את חמאס לירי רקטות לעבר ירושלים, לאחר שזיהה הזדמנות להשגת מעמד מוביל במחנה הפלסטיני. הירי גרר סבב עימות נוסף בין ישראל לחמאס – מבצע "שומר החומות" במאי 2021.

גל ההפגנות ברשות דוכא ביד קשה.

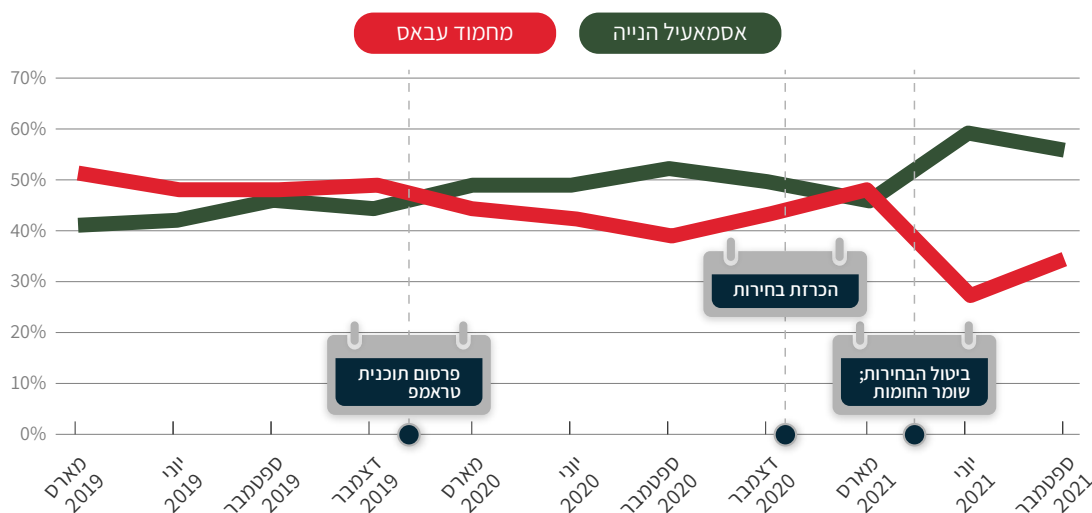
מחאה על מותו של פעיל זכויות האדם נזאר בנאת
צילום: REUTERS/Mohamad Torokman

המערכה הצבאית התנהלה בשני מישורים מקבילים. בעוד ישראל התמקדה בממד הקינטי למימוש הישגים טקטיים צבאיים, בעיקר בפגיעה ובהרס תשתיות צבאיות של חמאס ובדרישה ל"שקט תמורת שקט", חמאס התמקד בממד התודעתי ורשם הישג אסטרטגי: הוא מיצב את עצמו כמגן אל-אקצא וירושלים; המחיש שהוא מוביל את המחנה הפלסטיני – "אם אין בחירות אז נבעיר את השטח"; שיגר מטחי רקטות לעומק שטחה של ישראל בלי שעלה בידי צה"ל לדכא את השיגורים; התסיס תושבים ערבים ביישובים המעורבים בישראל; עורר מהומות בגדה המערבית והצליח לעודד שיגורי רקטות לישראל מדרום לבנון.

בחלוף כחצי שנה מאז המערכה הצליח חמאס להשיב את המצב ברצועת עזה לקדמותו ואף לשפרו – ניתנו הקלות בתנועת סחורות לרצועה, הותרה עבודה בישראל (עשרת אלפים פועלים/סוחרים), הוחזרו כספי התמיכה הקטרתית, כולל לעובדי חמאס, וגובשה תוכנית לשיקום הרצועה. בסקר שערך ביוני 2021 המרכז הפלסטיני לסקרים ומדיניות בקרב הציבור הפלסטיני נמצא כי כ-59 אחוזים העידו שיצביעו לאסמאעיל הנייה אם יתמודד מול מחמוד עבאס, שקיבל רק כ-27 אחוזי תמיכה. 53 אחוזים גרסו כי חמאס צריך לייצג ולהוביל את המחנה הפלסטיני ורק 13 אחוזים השיבו שארגון פת"ח צריך להמשיך בתפקיד זה. לפי תוצאות סקר שערך המכון למחקרי ביטחון לאומי, בתשובה לשאלה מי ניצח ב'שומר החומות' – מיעוט בקרב ציבור הישראלי העריך ניצחון לישראל – 32 אחוזים; תיקו – 44 אחוזים; שני הצדדים הפסידו – 15 אחוזים; ורק שמונה אחוזים סברו כי חמאס ניצח.

תרשים 2: התמיכה באסמאעיל הנייה עולה על חשבון התמיכה בעבאס

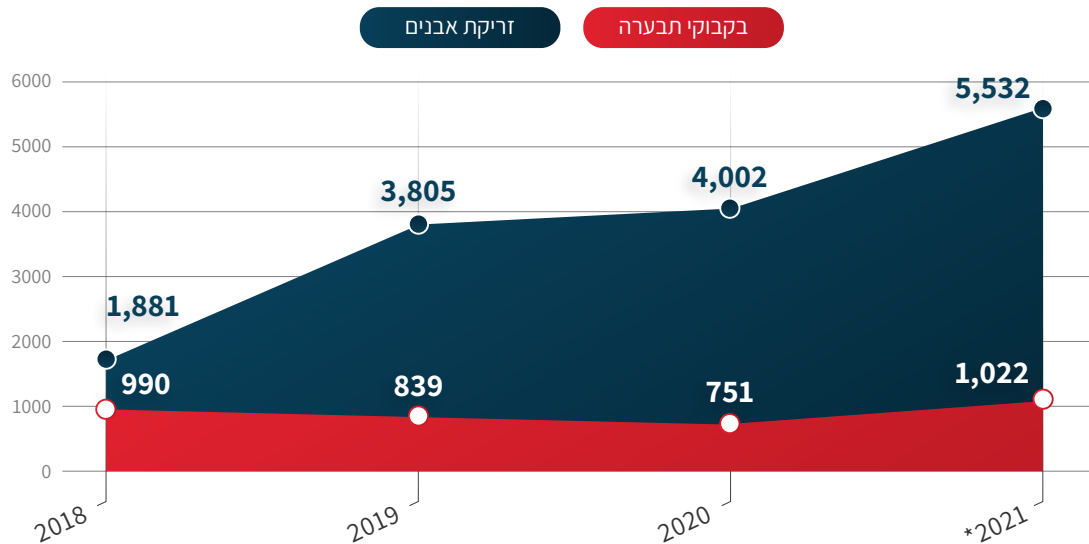

הנתונים מתוך סקרי דעת קהל של המרכז הפלסטיני לסקרים ומדיניות בהובלתו של ד"ר ח'ליל שקאקי (PCPSR)

במזרח ירושלים ממשיך להתפתח מוקד עימות מרכזי, ולקראת סוף השנה החל גל פיגועים של יחידים בירושלים וביהודה ושומרון. אלו כללו פיגוע ירי בעיר העתיקה (הרוג ישראלי), פיגוע ירי לעבר רכב סמוך לחומש בצפון השומרון (הרוג ישראלי), פיגוע דריסה במעבר תאנים וחמישה פיגועי דקירה בירושלים. גורמים פלסטיניים מתייחסים למפגעים כאל "שאהידים שהוצאו להורג על ידי

ישראל". חמאס מנצל את אוירת ההסלמה ומסית להמשך פיגועים ביתר שאת. במקביל גברו אירועים של יידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה לעבר כלי רכב הנעים בכבישי יהודה ושומרון ותקריות אלימות בין פלסטינים למתנחלים.

תרשים 3: אירועי טרור ביהודה ושומרון

* נכון ל-10.12, מבוסס על נתוני סיכום שנה של צה"ל

הרשות הפלסטינית נחלשת אך שורדת

לצד התחזקות חמאס מחריף המשבר במעמד הרשות הפלסטינית וביכולת תפקודה. לביטול הבחירות ולמבצע 'שומר החומות' נוסף מותו במעצר של פעיל זכויות האדם נזאר בנאת בחודש יוני, שהצית גל הפגנות בשטחי הרשות אשר דוכאו ביד קשה על ידי מנגנוני הביטחון הפלסטיניים והוסיפו דלק להתפרעויות. ניכר שהציבור הפלסטיני, ובפרט הצעירים, מאס בשלטון הדיקטטורי של עבאס וברשות המושחתת, המשתפת פעולה עם ישראל. חמאס וגורמי כוח אחרים מזהים את חולשת הרשות ופועלים להשתלטות על הרחוב הפלסטיני. לאור זאת פתחו מנגנוני הרשות במבצע להחזרת המשילות, אך לשם כך נדרש מאמץ עיקש וממושך ולא ברור אם הרשות נחושה לנהוג כך. לחיכוך ולמתיחות הגוברת תורמות התנגשויות, לעיתים אלימות, בין קבוצות יהודיות קיצוניות לפלסטינים בשטחי C תחת הכותרת "המאבק על שטחי C", וכן מאמץ גובר של המנהל האזרחי של פיקוח והריסת מבנים פלסטיניים לא חוקיים.

מעל כל אלה מרחפת שאלת "היום שאחרי עבאס" – נרקמות ונפרמות קואליציות ובריתות של יורשים פוטנציאליים המגובים במיליציות חמושות ומכינות עצמן לירידת עבאס מהבמה. עבאס עצמו מזהה את חולשתו ומגביר את המערכה המדינית הלעומתית נגד ישראל תוך האשמתה בפשעי מלחמה מעל כל במה בינלאומית, וכן רומז כי אש"ף ימשוך את ידיו מהסכמי אוסלו ובתוך כך יפסיק להכיר במדינת ישראל בגבולות '67 ויחתור למימוש רעיון "פלסטין הגדולה". בה בעת עבאס דוחה כל יוזמה לשילוב הרשות הפלסטינית במיזמים כלכליים, טכנולוגיים ואנרגטיים. בראייתו, תכליתן של היוזמות ובפרט אלה שהן תוצר של 'הסכמי אברהם', שהפלסטינים מתנגדים להם נחרצות, היא להוות תחליף לתהליך מדיני. הרשות מאשימה את מדינות המפרץ בכך שהן מאפשרות לישראל לקדם תפיסה של "שלום כלכלי" ללא אופק מדיני, ובכך מסייעות להנצחת הכיבוש ולהסרת האחריות למצב מעל כתפיה של ישראל.

למרות מצבה הרעוע הרשות אינה קורסת, שכן ישנם בעלי אינטרסים רבים בשורותיה ומחוצה לה הנהנים מפירותיה ומחויבים לקיומה, כולל מאות אלפי פלסטינים ומשפחותיהם שעובדים בישראל או במגזר הציבורי-פלסטיני. ליציבות היחסית ביהודה ושומרון מסייעים התיאום הביטחוני בין מנגנוני הביטחון של הרשות לצה"ל, המערכה המתמשכת לפירוק תשתיות טרור ("כיסוח הדשא") ושימור מרקם החיים הפלסטיני. כמו כן, על אף בעיותיה וכשליה, הרשות היא הגוף הפלסטיני היחיד הזוכה להכרה בינלאומית. ואולם ככל שמעמד הרשות הפלסטינית ממשיך להישחק, מעמדה כפרטנרית עתידית להסדר נפגע ויכולתה ליישם הסכמות והבנות ולשמר את הרגיעה הביטחונית מוטלת בספק.

התמקדות ישראל ברצועת עזה

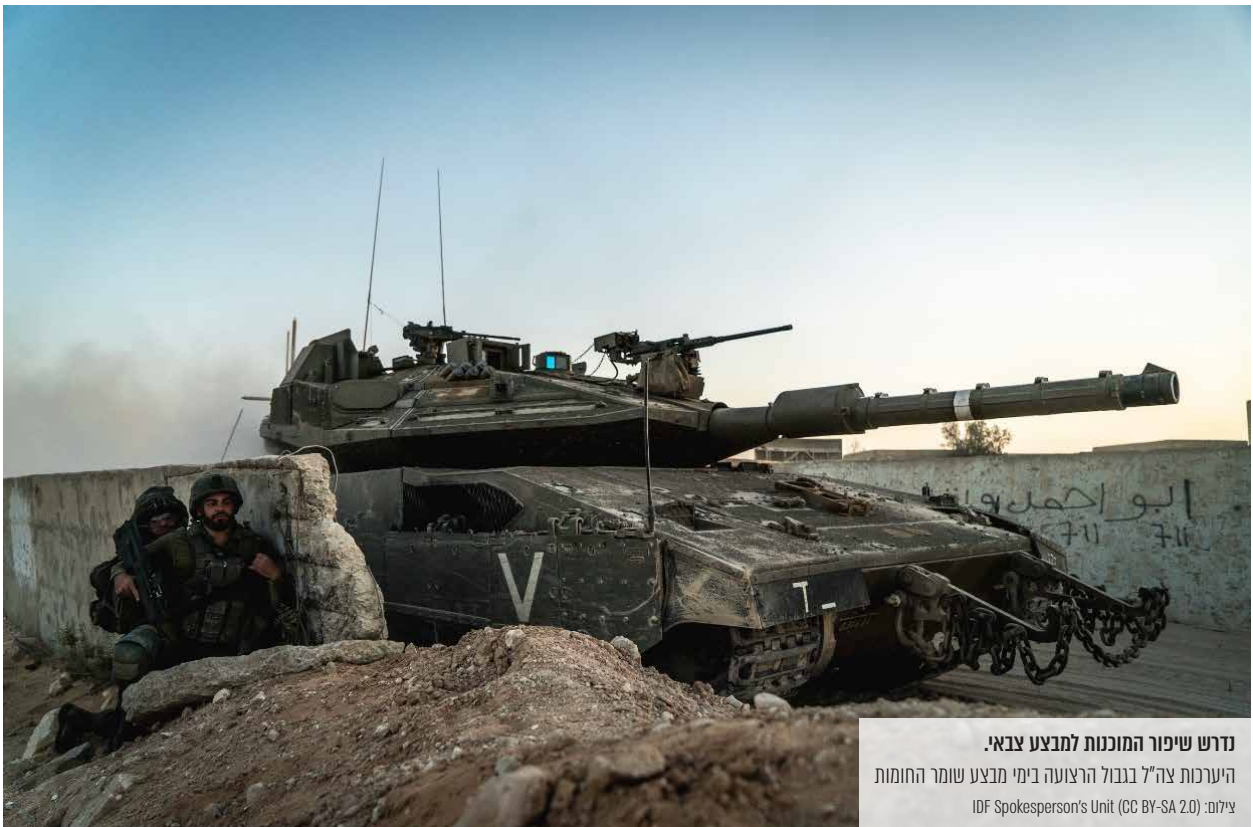
המדיניות הישראלית הנוכחית
מסתמנת כחזרה למצב שלפני
'שומר החומות', כאשר חמאס אף
מחזק יותר ודומיננטי יותר, ולישראל
אין כלים למנוע את התעצמותו
הצבאית

לאחר מבצע 'שומר החומות', חילופי השלטון בישראל והשלמת המכשול הביטחוני סביב רצועת עזה, שר החוץ יאיר לפיד חשף את תוכניתו "כלכלה תמורת ביטחון" ובכך אותת על נכונותה של ישראל להתקדם להסדרה ברצועת עזה. אומנם הממשלה הצהירה ששיקום עזה יותנה בעצירת התעצמותו של חמאס ובפתרון סוגיית השבויים והנעדרים, אך ניכר שההנהגה הישראלית מבינה שמדובר בקשירת ידיה באופן הפוגע באינטרסים שלה עצמה, הכרוכים בייצוב הרצועה. מצרים מצידה רואה בהשגת הבנות להפסקת אש לחמש שנים בין חמאס לישראל ובהשתלבות חברות מצריות בפרויקטים לשיקום רצועת עזה דרך להבלטת ערכיותה בעיני ממשל בידן והקהילה הבינלאומית, וכן מנוף לשיפור השפעתה על ריסון חמאס.

המדיניות הישראלית הנוכחית מסתמנת כחזרה למצב שלפני 'שומר החומות', כאשר חמאס אף מחזק יותר ודומיננטי יותר, ולישראל אין כלים למנוע את התעצמותו הצבאית. יתרה מזאת, מאז המבצע מימש חמאס אסטרטגיית התנגדות דואלית – רגיעה ברצועת עזה לצד פיתוח תשתית טרור ועידוד פיגועים בירושלים, ביהודה ושומרון ומדרום לבנון. חמאס צפוי להמשיך להתנהל בין הזהויות השונות – דתית, לאומית, אזרחית, התנגדותית – ככל שאלה משרתות את מטרותיו השונות. כל מהלך הסדרה ברצועת עזה הוא לכן הכרה בלגיטימציה של חמאס וחזקו, ובכלל זה הסכמה להמשך השימוש באסטרטגיית ההתנגדות הדואלית. משמעות נלווית היא בהכרח החלשת הרשות הפלסטינית, מעמדה ודרכה המדינית.

משבר כלכלי מעמיק

בתחומי הרשות הפלסטינית מורגשת התאוששות הדרגתית מהמשבר הכלכלי שנוצר בעקבות מגפת הקורונה, אך ממשלת הרשות נמצאת בגירעון חמור כתוצאה מהירידה בסך התרומות הזרות ומירידת ערך הדולר ביחס לשקל, המגבירה את התלות הפלסטינית בהעברות מס מישראל. ייתכן שהתחזקות השקל תיטיב עם יוקר המחיה הפלסטיני, שכן הרפורמות ביבוא שנקטו לאחרונה מגבירות את כוח הקנייה של השקל ומאפשרות יבוא מוצרים מחו"ל במחיר מופחת. ואולם התייקרות הדלקים והמזון וכן ההפרעות בשרשראות האספקה העולמיות עלולות לצמצם את ההשפעה החיובית. זאת ועוד, במהלך 2021 חל גידול ניכר במספרם של תושבי הרשות

נדרש שיפור המוכנות למבצע צבאי.

היערכות צה"ל בגבול הרצועה בימי מבצע שומר החומות

צילום: IDF Spokesperson's Unit (CC BY-SA 2.0)

כשברקע שאלת "היום שאחרי עבאס", נרקמות ונפרמות קואליציות ובריתות של יורשים פוטנציאליים המגובים במיליציות חמושות ומכינות עצמן לירידת עבאס מהבמה

המועסקים בישראל, אך שכן העובדים המקביל לכ־21 אחוזים מהתוצר של הרשות כמעט אינו ממוסה. לתעסוקה זו השפעה שלילית על התעסוקה של גברים ערבים-ישראלים, שהיקפה יורד בשנים האחרונות. כמו כן, מעכב צמיחה משמעותי ברשות הוא השחיתות, לרבות גביית תשלום על היתרים המתקבלים מישראל, חוסר התחרות הנובעת מכוחם של בעלי האינטרסים וקשריהם להנהגת הרשות, וכן היעדר מערכת משפטית מתפקדת.

כלכלתה של רצועת עזה טרם התאוששה לאחר מגפת הקורונה, והתוצר אף נמוך יותר מרמתו ערב המשבר. מאמצי השיקום על ידי הקהילה הבינלאומית ובהובלת מצרים נמצאים בתהליכים מתקדמים, אך הכלכלה עצמה מדוללת, עם ערך מוסף נמוך ומיעוט הון בעקבות שנים של השקעה מועטה. ענפי הייצור ברצועת עזה מעטים, כך שגם מתן היתר להרחבת היצוא מעזה לישראל או למדינות אחרות לא צפוי להביא ליצוא בהיקף ניכר. לאחרונה אישרה ישראל לפועלים עזתיים, במסווה של סוחרים, לעבוד בישראל ובהמשך הגדילה את מספר היתרי הכניסה משבעת אלפים לעשרת אלפים, כאשר רובם עובדים בישראל באופן לא רשמי. מבחינת מערכת הביטחון היתרי כניסה לישראל הם אמצעי לייצוב המציאות הביטחונית בין ישראל לרצועת עזה, אך יש לכך השפעה מועטה בלבד על הכלכלה של רצועת עזה. למרות האטרקטיביות של עבודה בישראל מבחינת רמת השכר, אין מדובר בכלי משנה מציאות אלא בהשפעה שולית על שיעור האבטלה והתעסוקה עקב היקפו של כוח העבודה העזתי.

תרשים 4: תוצר לנפש לרבעון בכלכלות הפלסטיניות

מקור: הלמ"ס הפלסטינית

סיכום והמלצות

הבעיה האסטרטגית של ישראל היא התרחקות מפתרון מדיני לסכסוך הישראלי-פלסטיני. מדיניות הממשלה הנוכחית, כמו קודמתה, שואפת "להשיג זמן" ולדחות החלטות אסטרטגיות בנושא הפלסטיני. המשמעות היא גלישה איטית ובלתי מורגשת כמעט למציאות של מדינה אחת, למרות הבנה נרחבת בציבור ובקרב מרבית הגורמים הפוליטיים שמציאות זו מסכנת את הרעיון הציוני ואת יעד העל של מדינה יהודית, דמוקרטית, בטוחה ומוסרית (בסקר המכון למחקרי ביטחון לאומי נמצא שכ־60 אחוזים מהציבור חושבים כי על מדינת ישראל לבצע כעת צעדי היפרדות מהפלסטינים, כדי למנוע מציאות של מדינה אחת דו־לאומית).

הגורמים העיקריים הדוחפים למציאות של מדינה אחת הם: היעדר אופק מדיני; "דילים" עם חמאס מעל ראשה של הרשות הפלסטינית ותוך החלשתה כפרטנרית להסדר עתידי; בנייה בהתנחלויות מחוץ לגושי ההתיישבות וממזרח למכשול הביטחוני וכן הכשרת מאחזים לא מורשים, שמשמעותם יצירת תנאים בשטח שיקשו הפרדה בין אוכלוסיות; תוספת ניכרת של היתרי עבודה בישראל לפועלים פלסטינים, העסקתם באופן ישיר על ידי מעסיקים ישראלים ושילובם בכלכלה הישראלית; קישור ואיחוד רשתות

מים, חשמל, תקשורת ותחבורה, המגבירים את התלות ההדדית; מניעת מעבר פתוח וזורם בין הרשות לירדן; תפיסת כל השטח שממערב לירדן כמרחב ביטחוני אחוד בשליטת ישראל.

הנחת היסוד למדיניות ישראל בזירה הפלסטינית היא התמודדות עם שתי ישויות פלסטיניות נבדלות ומתחרות:

■ **מול חמאס** – גיבוש הבנות לרגיעה ממושכת תמורת שיקום הרצועה והקלות בסגר, תוך הגברת המעורבות המצרית. חלופה זו אינה יציבה כי אין בה מענה לבעיית ההתעצמות הצבאית של חמאס, השגת הסדר בעניין השבויים והנעדרים אינו בטוח השגה והוא נתון לגחמות של חמאס בין פרגמטיות לבין "התנגדות". לפיכך ישראל וצה"ל נדרשים לשפר את המוכנות למבצע צבאי במטרה לפרק את היכולות הצבאיות של חמאס ולשוב למצב של ניהול סכסוך, כי לשם מובילים הווקטורים. בד בבד, לשם ריסון חמאס נכון להפעיל מאמצים לשילוב מדינות המפרץ (איחוד האמירויות וערב הסעודית) בפרויקטים לשיקום הרצועה – אספקת גז, התפלת מים, תשתית ביוב והקמת מרכזי תעסוקה – אשר יתנהלו בהובלה מצרית ויצמצמו את מעמדה הבכיר של קטר.

■ **מול הרשות הפלסטינית** – מאמץ לחיזוקה לשם שמירת היציבות ביהודה ושומרון וכחלק ממתווה אסטרטגי לבלימת הגלישה למציאות של מדינה אחת ושמירת המערכת ההסדרית. לשם כך יש לפעול בארבעה מישורים:

- הסדרי מעבר לתקופה של שלוש עד חמש שנים, או הבנות (ללא הסכמים כתובים) לשיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית. התכלית: מהלך מדורג ומתפתח לשיפור המציאות הביטחונית, הכלכלית, האזרחית ויכולת המשילות של הרשות. ניהול שיח רצוף עם נציגי הרשות על הגדלת מרחב ההסכמות במגוון רחב של סוגיות, מקטנות לגדולות, ויישומן המיידי בשטח; הכרה ברשות הפלסטינית כשותפה לגיטימית והעדפתה על פני הזרם הלאומי האסלאמי שאינו נוטה לשלום; חיזוק מעמד המנגנונים של הרשות באכיפת חוק וסדר בשטחי C ו-B; הקמת רציף ייעודי לרשות בנמל אשדוד עם מסילת רכבת למעברים בתרקות ובארז; אישור להצבת מוכסים פלסטינים בנמלים ובמעבר אלנבי לסחורות פלסטיניות; הרחבת זמני הפעילות והיקף העברת הסחורות במעבר אלנבי; קידום מיזמי אנרגיה ירוקה, איכות סביבה, מים ואקלים; סיוע בגיוס תמיכה בינלאומית לרשות; נכונות לדון מחדש בחלק מסעיפי פרוטוקול פריז; פעילות נחרצת למניעת אלימות בין יהודים לפלסטינים.

- תחילת יישום צעדי היפרדות, עדיף בתיאום עם הרשות הפלסטינית, אך אפשר גם באופן עצמאי. במסגרת זו: הימנעות מבנייה מחוץ לגושים, ובעיקר באזורים המונעים היפרדות; שדרוג המעמד הפלסטיני במעברים (כולל אלנבי); היתרים לבניית תשתיות כלכליות לפלסטינים בשטחי C; הלבנת בנייה פלסטינית הגולשת לשטחי C ושינוי מעמדה ל-B (כך 99 אחוזים מהאוכלוסייה הפלסטינית תהיה באחריות הרשות); שיקום המכשול הביטחוני והשלמתו לסגירת הפרצות.

- השארת "מפתחות" הביטחון בידי צה"ל – המשך חופש פעולה מבצעי בכל שטחי יהודה ושומרון מקו הירדן מערבה, כמערכה מתמשכת לסיכול פיגועים ולפירוק תשתיות טרור, תוך קיום שיתוף פעולה עם מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית. הסכמה עם הרשות על הכלל שלפיו ככל שמנגנוני הביטחון יפעלו בנחישות לפירוק תשתיות טרור ולסיכול פיגועים, כך תוכל ישראל לצמצם את פרופיל פעילותה בשטח.

- גיוס תמיכת מדינות המפרץ, מצרים וירדן למתן ערבויות לרשות הפלסטינית בעבור נכונותה לשותף פעולה באופן חיובי ולסייע בבניית התשתיות למדינה פלסטינית עצמאית, וייזום פרויקטים אזוריים בתחומי אנרגיה ירוקה, מים, טכנולוגיה ואקלים המשותפים לרשות עם ישראל, מצרים, ירדן ומדינות המפרץ.

■ נדרשת תשומת לב ייחודית לנושא **ירושלים**, בהיותה נקודת החיכוך והמפגש של כלל רכיבי הסכסוך – לאומית, דתית, היסטורית, רגשית, סמלית, ביטחונית ואזרחית. חשוב להמשיך בפרויקט פיתוח מזרח ירושלים ובכלל זאת שיפור התשתיות, העלאת מספר כיתות הלימוד והגנים ואיתור מקומות תעסוקה לתושבי מזרח העיר. יש לדחות בנייה ב-E-1 ובעטרות, ובד בבד להתנגד לאכלוס קונסוליה אמריקאית במערב ירושלים; בהר הבית יש לשמר את הסטטוס קוו ולחזק את מעמדה של ירדן כגורם מרסן. מומלץ לבחון הקמת ועדה ערבית מוסלמית מייעצת בהובלת ירדן. בשיח ג'ראח ובסילואן יש לחתור לפתרונות שיאפשרו השארת התושבים הפלסטינים בבתיהם.